

УДК 004.07

*Шафранова Д. Д., здобувач вищої освіти;
Ніколюк П. К., д-р фіз.-мат. наук, професор,
професор кафедри інформаційних технологій,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

БЕЗПЕКА У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СУСПІЛЬСТВО

Ключові слова: безпека, соціальні мережі, суспільство, інтернет, соціальний простір.

Вступ. Сьогодні світ стрімко розвивається. Ще років десять назад ніхто не міг подумати, що будуть соціальні технології, де можна знайомитися, робити покупки, спілкуватися з друзями на відстані. Соціальні мережі зараз дуже різні та популярні серед суспільства. Вони дійшли до того, що стали впливати на думку суспільства. Через соціальні мережі можна маніпулювати цілою країною, світом. Але мало хто задумається про власну безпеку. Прикладів є із життя багато, і кожен думає, що його це стосується не може. Люди залишають свої дані на сайтах, не задумуючись над тим, що це прекрасна інформація, якою можна скористатись із різною метою.

Актуальність. Зараз безпека у соціальних мережах та їх вплив на суспільство привертають до себе значну увагу. З моменту повномасштабного вторгнення російської федерації соціальні мережі дали зрозуміти, що можуть допомагати або навпаки шкодити українському фронту. Наприклад, у перші дні війни люди з окупованої території через соціальні мережі інформували військових про місце розташування ворожої техніки, допомагаючи так українській армії. І навпаки, колаборанти здають ворогу позиції захисників за допомогою соціальних мереж, шкодячи не тільки військовим, але і населенню.

Сьогодні загально визнано, що соціальні мережі – це структури, засновані на міжособистісних стосунках або спільних інтересах [1]. Вони мають величезні переваги перед традиційними ЗМІ.

По-перше, розміщувати інформацію або посилання можна безкоштовно. Всі інформаційні ресурси мережі не обмежені за кількістю, площею та часом розміщення.

По-друге, соціальні мережі доступні там, де є доступ до інтернету, використовуються різні типи передачі даних [2].

У теперішній час наше суспільство використовує різні соціальні мережі не тільки для спілкування, а для того, щоб дізнатися різні новини. І проблема в тому, що люди не вміють аналізувати та перевіряти інформацію, яку їм надають різні канали. Тому більшість потрапляють на маніпуляції, фейки, після чого розноситься паніка, а блогерам додаються уподобайки, коментарі, нові читачі. Отже, ці три категорії для авторів фейкових новин додають слави, популярності, яка потім переходить у заробіток.

Соціальні мережі, які опитані використовували для отримання новин протягом останніх двох місяців

Можливі декілька варіантів відповіді

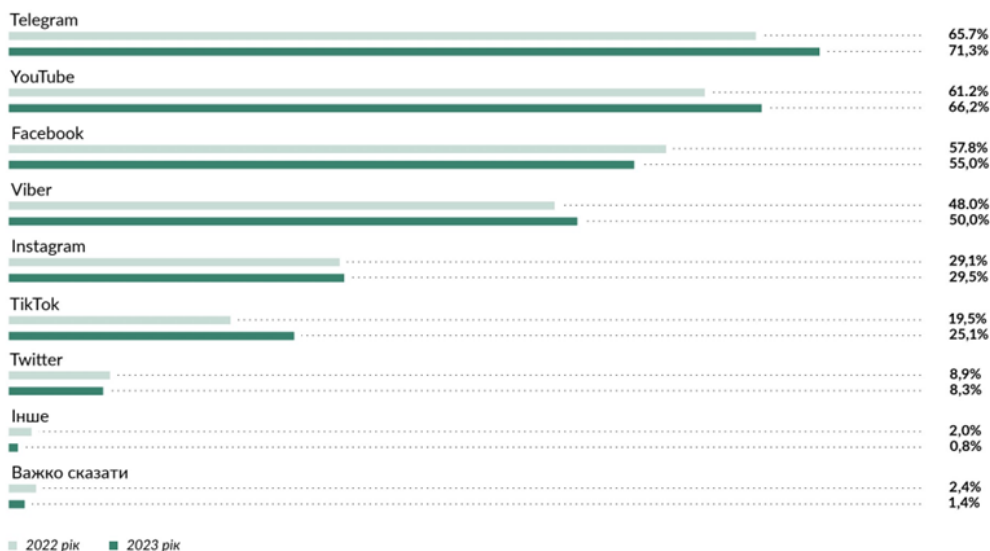

Рисунок 1 – Статистика користування соціальними мережами на 2022–2023 рр.

Соціальні мережі є основним способом створення дезінформації, засобом поширення та пропаганди. Сьогодні підробки найчастіше відомі як:

- підроблені зображення, створені у Photoshop;
- неправдиві відеоматеріали, створені в різний час і в різних місцях;
- спотворені новинні статті, які спочатку важко відрізнити від правди (раніше називали «газетною качкою»);
- сторінки в соціальних мережах, створені від імені інших, переважно відомих людей [2].

Усі категорії, які зазначалися вище, нагадують нам створення новин на рашистських каналах. Саме рф використовує усі ці методи. Наприклад, у лютому 2023 року в інтернет потрапила новина із заголовком «У Польщі відбувся мітинг, де українці просили у путіна «повернути їм здоровий глузд», а внизу прикріплене фото, де справді відбувається мітинг.

Рисунок 2 – Фейкова та оригінальна світлини

Дійсно, така світлина була зроблена поляками у далекому 2014 році. Учасники мітингу пройшли до Посольства України у Варшаві та вшанували

пам'ять загиблих під час подій Революції Гідності. На справжньому фото напис «Єднаймося у боротьбі проти агресії спільного ворога – путіна» [3].

Таких викриттів можна зробити безліч. І якщо не аналізувати та не перевіряти інформацію, то такі новини людина буде сприймати за щирю правду. Провівши над собою невеликий експеримент, я відчула вплив пропагандистських ЗМІ. Мені було достатньо 30 хвилин посидіти у російській соціальній мережі «ВКонтакте», читаючи різні новини про Україну та коментарі від користувачів, як у мене почала закрадатися думка: «Можливо, правда?». Потім я перевірила на інших сайтах інформацію та зрозуміла, що ці новини, які висвітлювались там – маніпулятивні дії над моїм розумом.

Якщо доросла людина може не реагувати на цькування та маніпуляції в інтернеті в соціальних мережах, то підлітки – більш вразливі на приманки. Для них соціальні мережі – це не тільки спосіб проявити себе, а й можливість отримати увагу, похизуватись перед іншими. Також підліткам зараз набагато легше спілкуватись у соціальних мережах, тому більшість свого часу вони проводять за екраном. На це вплинув не тільки інтернет, але і довготривалий карантин через COVID-19. Отже, люди втратили живе спілкування та зоровий контакт, який відіграє важливу роль у середовищі. У житті ми не можемо замінити свої емоції на смайлики, гіфки та прості картинки. Навіть коли людина хоче ввести в оману, то ми бачимо, що людина нещира. Її видають рухи, тон, інтонація, а ось у мережі це можна приховати.

Сьогодні соціальні мережі впливають на різні верстви населення. Вони заповнили інтернет, забрали наш час. Через них можна впливати на думку людей, дії та емоції. Наше суспільство живе в інформаційному просторі, де через соціальні мережі легко обдурити, виставити посміховиськом, якщо людина не вміє аналізувати та перевіряти усю інформацію.

Висновки

Отже, з появою соціальних мереж людина не тільки може спілкуватися з друзями, знайомими, обмінюватися інформацією, але дізнаватися новини, телефонувати по відеозв'язку, грати в ігри, обмінюватися та викладати світлини, висловлювати під різними постами власну думку, що є великим плюсом. Білл Гейтс сказав: «Якщо вас немає в інтернеті (соціальних мережах), вважайте, що ви не існуєте».

Інша сторона медалі – це бути неграмотним в інформаційному просторі. Через це такою людиною легше керувати, впливати на її думку, тому що вона не буде перевіряти інформацію, читати інші джерела, слухати протилежні думки. При тому соціальні мережі нам потрібні, без них сьогодні важко уявити своє життя, але потрібно бути аналітиком у цьому соціальному просторі.

Список використаних джерел

1. Соціальна мережа. *Вікіпедія*. URL: <http://surl.li/hhdw> (дата звертання 05.11.2023). Сердюк І. О. Соціальні мережі як ефективний інструмент інформаційно-психологічного впливу в умовах російсько-українського воєнного конфлікту. Київ, 2020. С. 35–38.
2. ДМ #DisinfoChronicle. URL: <https://disinfo.detector.media/> (дата звернення 06.11.2023).